

บทที่ 4

ปฏิวัติ 24 มิถุนายน 2475

สุขุม นวลสกุล

1. ความนำ

การปฏิวัติเมื่อ 24 มิถุนายน 2475 เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติไทย เพราะเป็นการล้มเลิกระบบการปกครองแบบสมบูรณ์ยาสิทธิราช ซึ่งเป็นรูปการปกครองที่หยังรากลึกและมีเสถียรภาพมั่นคงในเมืองไทยมาเป็นเวลาช้านาน แม้ว่าในประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทยในอดีตจะมีรูปประหารเกิดขึ้นหลายครั้ง แต่ก็เป็นเพียงการยึดอำนาจเปลี่ยนราชวงศ์ปกครองในระบบสมบูรณ์ยาสิทธิราชเช่นเดิมเท่านั้น อย่างไรก็ตามความคิดที่จะปฏิรูประบบการปกครองนี้หาใช่เพียงกิตขันในสมัยรัชกาลที่ 7 ไม่ ก่อนหน้านี้ในรัชกาลก่อน ๆ แห่งราชวงศ์จักรีก็เคยได้มีการเรียกร้องให้พระมหากษัตริย์ஸະດຳອາຈົກປີໄຕຍ້ທີ່ກ່າວໃຫ້ເພີ້ງພະອອົງຄໍເດືອນມາກ່ອນ ກລຸມທີ່ເຮັດວຽກນັ້ນບາງຄັ້ງກຳດຳເນີນກາຣໂດຍສັນຕິໃນລັກຊະນະຮ້ອງບາງຄັ້ງກີ່ເປັນບຸນກາຣທີ່ຈະເປັນປະກາດໃຫ້ກຳສັງອຳນາຈບັນບັນດັບ

2. ความพยายามเปลี่ยนแปลงฯ ในสมัยรัชกาลที่ 5

ในสมัยรัชกาลที่ 4 และที่ 5 มีการสนับสนุนให้ศึกษาศิลปวิทยาการของตะวันตกทั้งโดยการส่งไปศึกษาที่ต่างประเทศและศึกษาอยู่ภายใน ทำให้กระแสอารยธรรมและแนวความคิดทางตะวันตกแพร่หลายเข้าสู่ประเทศไทย ในบรรดาผู้ที่มีโอกาสได้รับการศึกษามีความรู้สึกกว่า การที่ประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้ามากกว่าไทยอาจเป็นเพราะระบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้คนที่มีความรู้ความสามารถมีโอกาสเข้าบริหารประเทศ และยิ่งประชาชนมีการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แนวความคิดครรภ์ในลักษณะสิทธิเสรีภาพเริ่มเลื่อมคลายลง

พ.ศ. 2429 เมื่อรัชกาลที่ 5 ครองราชย์มาได้ 18 ปี จึงมีเจ้านายและขุนนางคณาหັນດຽດ ส่วนแต่เคยออกไปศึกษาหรือมีประสบการณ์ในประเทศแถบยุโรปรวม 11 คน ได้ร่วมกันยื่นบันทึกถวายความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรสาระสำคัญมีว่า

อຳນາຈບັນທີ່ກ່າວຍຄວາມເຫັນເປັນລາຍລັກຊະນະອັກຊະສາຮະສຳຄັ້ງມີວາ

ให้ไทยเรามีระบบอบรัฐกรรมนุญ ห้าเรารหังจะรักษาความอิสระ มิใหชาติยุโรปมาเอาไปเป็นเมืองขึ้น กล่าวหาว่าทรงมีพระทัยอ่อนแก่เสนาบดีและข้าราชการที่เกียจคร้าน และการทรงเลือกแต่งตั้งเสนาบดีนั้นทรงเลือกผิดอยู่บ้าง ฉะนั้นควรจะมีการปักครองโดยความรับผิดชอบรวมของคณะเสนาบดีคือคabiネット (Cabinet) ซึ่งมีเอกอัครมเหเสนาบดี (Prime Minister) เป็นประธาน แต่ยอมรับว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะมีการเลือกตั้งหัวไปสำหรับรัฐสภา แล้วก็ยังแกล้งต่อไปอีกมากถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการพูดการเขียนและความเสมอภาคของคนทุก ๆ ชั้นในทางกฎหมาย¹

รัชกาลที่ 5 มิได้ทรงลงโทษผู้ที่พยายามบันทึกแต่ประการใด ทั้ง ๆ ที่การกระทำเช่นนี้ในระบบสมบูรณ์ราษฎร์ชาติอาจถือเป็นความผิดอุக扎กร์จั้นกนภได้ เพราะทรงเห็นเจตนาดีต่อน้ำเมืองของคนไทยสุ่มนั้น กอร์ปกับการที่พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่รับว่าหน้าที่กษัตริย์คือ “ทรงปักครองบ้านเมืองไว้เพื่อพระองค์เอง แต่เพื่อผลประโยชน์ของราชภูมิ”² พระองค์ทรงตอบบันทึกนั้นว่า พระองค์ไม่เคยคิดที่จะห่วงแห่นภานาจไว้เลย แต่ก็ติดขัดที่สถานการณ์บ้านเมืองไม่เหมาะสม เพราชาตคณมีความรู้ ความสามารถ และความกล้าที่จะทำหน้าที่กษัตริย์ดีบัญญัติเพื่อท่องดุลย์ยานาจกับภารกิจทางการที่พระองค์ใช้อยู่³

พระราชนครินทร์กิจบางประการของรัชกาลที่ 5 ได้รับการวิเคราะห์ว่าทรงสนับสนุนการปักครองแบบประชาธิปไตย เช่น การเลิกทาส การปฏิรูปการบริหารราชการ และสนับสนุนการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานแนวคิดแบบประชาธิปไตย⁴ นอกจากนี้พระองค์เคยตรัสว่า “....นั้นจะให้ถูกการใช้ราษฎร์บันของขวัญแก่พลเมืองในทันทีที่ขึ้นสู่ราชบัลลังก์ในขณะเดียวกันกษัตริย์ กษัตริย์ ฉันจะให้เข้าให้ป้าสีเมนต์และคุณสีติดาวัน”⁵ อย่างไรก็ตามก็มีผู้วิเคราะห์ว่ารัชกาลที่ 5 มิได้ต้องการประชาธิปไตยอย่างจริงจัง พระสารสาสน์พลบันย์ในหนังสือ Thailand : My Country (พิมพ์ที่ญี่ปุ่น ค.ศ. 1940) กล่าวถึงรัชกาลที่ 5 ดังนี้

พระองค์ท่านก็ไม่ผิดอะไรกับพระเจ้าแผ่นดินสมบูรณ์ราษฎร์ชาติราชองค์อื่น ๆ คือไม่สามารถจะปลดปล่อยออกจากเส้นที่ของการเมืองอำนาจสมบูรณ์ ถึงแม้จะเห็นความสำคัญในการปรับปรุงประเทศในวิทยาการเทคโนโลยี ของผู้ร่วมชาติจะร่วมกัน แต่ท่านก็ฝ่าฝอกให้อุ่นคลอดเวลาไว้จะส่วนอำนาจสมบูรณ์ไว้ได้อย่างไร เพราะ (ความกลัวว่าจะเป็น) ผู้ร้ายอันนี้ ทำให้ทรงนำความก้าวหน้าในอารยธรรมมาสู่ประเทศไทย ก็แต่เมื่อความก้าวหน้าเช่นนั้น เช่นนี้ จะช่วยส่งเสริมและไม่ดีข้างหน้าของระบบสมบูรณ์ราษฎร์ชาติราชของพระองค์⁶

3. รัชกาลที่ 6 กับประชาธิปไตย

รัชกาลที่ 6 ได้ทรงเคยแสดงความคิดว่า พระองค์นิยมระบบอิรักุธรรมนูญ แต่ที่ยังทรงไม่พระราชนาน เนื่องจากสถาบันตี้และที่ปรึกษาราชการทั้งชาวบังกอกทุษและอเมริกาหัดทานไว้เนื่องจากเห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดการศึกษา ไม่สามารถใช้วิจารณญาณในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรที่ดีได้จะทำให้รัฐสภาไม่สามารถดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างแท้จริง⁹

ในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้ทรงตั้งเมืองสมบูรณ์ “ดุสิตธานี” ขึ้นในบริเวณวังพญาไท จำลองรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยขึ้นใช้ในเมืองสมบูรณ์นั้น โดยโปรดให้มีกรรมนูญปกครองสังคมและปกครองครัวเรือนราษฎรซึ่งเปรียบเสมือนรัฐธรรมนูญของเมือง มีพระครุฑ์เมือง 2 พรรค. การเลือกตั้งนัดครัวเรือนหรือนายกเทศมนตรี (Mayor) และมีสภาการะเมืองแบบประเทศไทย ดุสิตธานีมีการออกหนังสือพิมพ์พิพากษ์วิจารณ์และเสนอข่าวภายในเมืองจำลองแห่งนั้น กล่าวกันว่าดุสิตธานีเป็นความพยายามปักธงหรือฝึกหัดการปกครองระบบบัตรัฐสภา¹⁰ อย่างไรก็ตามก็มีผู้วิจารณ์ว่า ดุสิตธานีเป็นเพียงการละเล่นอย่างหนึ่งของรัชกาลที่ 6 หาได้มีความตั้งใจที่จะก่อตั้งรูปการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างจริงจังแต่อย่างใดไป

พ.ศ. 2454 ได้มีการจับกุมผู้คิดกบฏครั้งสำคัญในสมัยรัชกาลที่ 6 กบฏครั้งนี้ถูกเรียกว่า “กบฏ ร.ศ. 130” กบฏขึ้นหัวหน้าคือ ร.อ.ขุนทวยหาญพิทักษ์ (เหลือง ศรีจันทร์), ร.ท.-ชูญ ณ บางช้าง, ร.ต.เจ้อ ศิลาอาสน์ และนายทหารหนุ่มๆ แห่งกองทัพบก กบฏก่อตั้งนี้ได้เตรียมการมาแต่ปี พ.ศ. 2452 แต่ไม่กันลงมือปฏิบัติการกบฏกบฏจับกุมเสียก่อน¹¹ จุดประสงค์ของกบฏซึ่ง ร.อ.เหลือง ศรีจันทร์ เผยให้ในหนังสือ บัญชี ร.ศ. 130 ชี้พิมพ์เผยแพร่ภายหลังมีว่า “พวกฝ่ายทหารคิดกันว่าจะทูลเชิญพระราชวงศ์พระองค์หนึ่งขึ้นเป็นพระมหาภัตติรัตน์ภายใต้รัฐธรรมนูญ แต่พวกผลเรื่องบางคนนั้นคิดไปไกลจนถึงกับจะเปลี่ยนการปกครองเป็นสาธารณรัฐ (รีบับลิค) เสียเลย” อย่างไรก็ตามกบฏครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าการคิดล้มล้างระบบสมบูรณ์ราษฎริย์ราชนั้น พร้อมลายมิตรขั้นและมีกลุ่มผู้ที่จะดำเนินการอย่างจริงจัง

4. การปฏิวัติ 24 มิถุนายน 2475

เมื่อพระปักเกล้าเข้าอัญหัวรัชกาลที่ 7 ทรงขึ้นครองราชย์ได้ 7 ปี ระบบสมบูรณ์ราษฎริย์ราชก์ถึงกาลเวลาในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 กลุ่มทหารและพลเรือนชึ่งเรียกชื่อกลุ่มนี้ว่า “คณะราษฎร” ภายใต้การนำของ พ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนาและบุคคลสำคัญที่เป็น

แกนนำคือ พ.อ.พระยาทรงสุรเดช, พ.อ.พระยาฤทธิ์อักษรเนย์, พ.ก.พระประศาสน์พิทักษ์ฤทธิ์, หลวงปู่ระดิษฐ์มนูธรรม, และ พ.อ.หลวงพินุสิงห์ร่วมกับทีม “ได้กระทำการบิดอ้างจากการปักครอง” ได้อ่านง่ายดาย¹² และได้อ่านเชิญรัชกาลที่ 7 ขึ้นเป็นกษัตริย์ปักครองภายใต้รัฐธรรมนูญ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราว คือ พ.ร.บ.ธรรมนูญการปักครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2475 และสถาปนาไว้ในวันที่ 10 ธันวาคม 2475

สาเหตุที่ทำให้การปฏิริหาริ 24 มิถุนายน 2475 เกิดขึ้นหรือมูลเหตุสนับสนุนให้การเปลี่ยนแปลงการปักครองครั้นนั้นถูกส่งไปโดยง่าย แม้จะมิใช่จุดประสงค์ของคนส่วนใหญ่ แต่บันทึกพระยาทรงสุรเดช ที่รับว่า “เวลาใดคนมีปัญญาสมัยใหม่ ต้องการระบอบใหม่มี 15% พวกหัวไบรตันที่ต้องดึงจะอยู่ในระบบบอบเก่ามี 15% เท่ากัน อีก 70% ที่เหลือเป็นพวกราชนาที่เอารัฐ ถ้าเราทำการก่อการ 70% ไม่สามารถเรารามี 85% ฝ่ายตรงกันข้ามมี 15% เท่านั้น”¹³ พ่อพระม瓦ลเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. สาเหตุทางเศรษฐกิจ ภาวะทางการเงินของประเทศไทยในสภาพไม่มั่นคงมั่นแต่สมัยรัชกาลที่ 6 และในชั้นตัวยังภาวะเศรษฐกิจของโลกที่ตกต่ำมาเป็นลำดับ ตั้งแต่ 2472 ทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศทรุดหนัก ขาดรายนามากแพ้เดือดร้อนแก่ประชาชนส่วนใหญ่ นโยบายเศรษฐกิจที่รัฐบาลพระปักเกล้าฯ นำมาใช้แก่ปัญหา เช่น การตัดตอนรายจ่ายรัฐบาลโดยการปลดข้าราชการออก, การเพิ่มภาษีอากรและเพิ่มประเภทเงินที่ต้องเสียภาษี กลับใช้ไม่ได้ผล และทำความสับสนวุ่นวายไม่พอใจให้กับคนโดยทั่วไปเพิ่มขึ้น¹⁴

2. สาเหตุทางการเมือง ในบรรดาสามัญชนที่รับราชการมีความรู้สึกว่าพระปักเกล้าฯ ส่งเสริมให้พวกพราชาวงศ์ผู้ยกขาดอานาจทางการเมือง เช่น กระทรวง 12 กระทรวงในสมัยนั้นมีบุนนาคเพียง 3 หรือ 4 นอกนั้นเป็นพวกเจ้า ในขณะที่สมัยรัชกาลที่ 6 มีบุนนาคเป็นเสนาบดีอยู่ถึง 8 กระทรวง มีเจ้าเพียง 4 เท่านั้น¹⁵ การตั้งอภิรัฐสภาซึ่งสมาชิกประกอบด้วยพระราชนัดลักษณ์ทั้งสิ้นเป็นที่ปรึกษาษตริย์และภายหลังทรงดึงพระราชนัดลักษณ์ที่เป็นเสนาบดีเข้าไปเป็นสมาชิก ด้วย ทำให้อภิรัฐสภาเป็นเสมือน “เสนาบดีส่วนใน” มีอำนาจอิทธิพลในการปักครองเหนือ กว่าเสนาบดีส่วน นอกจากนี้ยังเข้าใจว่ารัชกาลที่ 7 ทรงอยู่ภายใต้อิทธิพลของพระราชนัดลักษณ์ การสิ่งใดที่พระองค์ทรงตัดสินใจทำหากฎกหักทานโดยบรรดาพระราชนัดลักษณ์ก็จะงด เช่น กรณีตัดสิ่งพระราชนัดลักษณ์และมิทรงทำ เป็นต้น¹⁶

๓. สาเหตุทางสังคม “การแบ่งชนชั้นที่มองเห็นชัดยิ่งขึ้น ในระหว่างเจ้ากับข้า ความแตกต่างที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดรอบร้ายจนการจิตใจเกี่ยวกับสิทธิ์ต่าง ๆ ที่เจ้ามีอยู่อย่างเหลือเพื่อและสามัญชนไม่มีหรือมีอยู่น้อยมาก”¹⁷ ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อพวกเจ้า ทำให้คนในชาติขาดความสามัคคี นอกจากนี้ประชาชนที่มีการศึกษาเข้าใจว่ารูบานลพยายามกีดกันการศึกษาของชาติ “ไม่นับสนุนให้ราชภราได้รับการศึกษา จะเห็นได้จากมีการกำหนดการศึกษาภาคบังคับ แต่ในความเป็นจริงเด็กอายุเข้าเรียนมีโอกาสได้เรียนไม่ถึงครึ่งของจำนวน เนพาะสูกเจ้านายเท่านั้นจึงมีโอกาสเรียนอย่างเต็มที่ การปกครองระบบสมบูรณ์ยาสิทธิราช “ปราบภัยว่ามีบุคคลกลุ่มใดรับอภิสิทธิ์เหนือบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระบรมวงศานุวงศ์และอภิรัฐมนตรีส่วน สามารถใช้อิทธิพลหาประโยชน์ให้แก่ตนเองและหมู่คณะ ทำให้ข้าราชการและประชาชนเกิดความรู้สึกไปในทางไม่เป็นมงคลต่อเจ้านาย และเตรียมพร้อมที่จะสนับสนุนการเรียกร้องหาสิทธิ์เสมอภาคอันนี้”¹⁸

4. สาเหตุจากอิทธิพลภายนอก อุดมการทำงานการเมืองประชาธิปไตยแบบตะวันตกได้แพร่หลายในหมู่ผู้ซึ่งได้รับการศึกษาหรือมีประสบการณ์จากดินแดนตะวันตก “พากนี้มีความเห็นว่า ประเทคโนโลยีตะวันตกหรือแม้ประเทคโนโลยีสีเขียวที่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบประชาธิปไตยต่างก็มีความเจริญก้าวหน้า ไม่ล้าหลัง จึงปรารถนาที่จะมีการปกครองระบบประชาธิปไตยให้ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านบ้าง”¹⁹ นอกจากนี้อิทธิพลจากการที่ประเทศต่าง ๆ หลายประเทศทำการปฏิริโภดเปลี่ยนแปลงการปกครองสำเร็จ เป็นแรงกระตุ้นให้กลุ่มที่เป็นแกนนำมีกำลังใจที่จะดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จ

ความไม่พอใจในสภาพความเป็นอยู่โดยเฉพาะการกดดันทางเศรษฐกิจของปวงชน ทำให้การปฏิริโภดครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ทั้ง ๆ ที่คนส่วนใหญ่ของประเทศไม่ได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นให้การสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ การที่ระบบสมบูรณ์ยาสิทธิราชไม่สามารถแก้ไขปัญหาพื้นฐานในเชิงความเป็นอยู่ของราชภราได้ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับสภาพการเปลี่ยนแปลงโดยไม่ต้องต้านทานซึ่งอาจจะด้วยความหวังที่จะพบกับชีวิตใหม่ที่ดีกว่าเก่าเท่านั้นเอง

5. เศรษฐกิจ
เมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองได้สำเร็จ คณะกรรมการราชภราซึ่งกุมอำนาจจากการเมืองดำเนินการให้มีการประกาศใช้ พ.ร.บ. ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราวในรั้นที่ 27

มิถุนายน 2475 กำหนดครุปการปกครองให้พระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ มีสภาพแทนเป็นองค์กรนิติบัญญัติ คณะกรรมการราษฎร (หรือคณะกรรมการรัฐมนตรี) เป็นองค์กรบริหาร และศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ ในวาระเริ่มแรกให้ผู้รักษาพระบรมราชโองค์ฝ่ายทหาร คือหัวหน้าคณะกรรมการราษฎร เป็นผู้แต่งตั้งผู้แทนราษฎร 70 คน เพื่อบูรณะให้เป็นสภาพแทนราษฎรชั่วคราว และสภาพแทนฯ ที่จัดตั้งขึ้นได้ลงมติให้พระยามโนปกรณ์นิติราดาเป็นประธานคณะกรรมการราษฎร ซึ่งเท่ากับเป็นนายกรัฐมนตรี และกรรมการราษฎรหรือรัฐมนตรีอีก 19 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคคลของคณะกรรมการทำหน้าที่บริหารประเทศ

คณะกรรมการได้มอบหมายให้นายปรีดี พยอมร์ จัดทำเค้าโครงเศรษฐกิจเพื่อดำเนินการเศรษฐกิจของชาติให้เป็นไปตามอุดมการที่คณะกรรมการราษฎรประภาศไว้ในรันยิดอ่านว่า “จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางงานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงสร้างเศรษฐกิจแห่งชาติไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอย่าง” เค้าโครงเศรษฐกิจที่ร่างขึ้นเพื่อเสนอให้คณะกรรมการพิจารณา มีสาระสำคัญดังนี้²⁰

1. ให้สิทธิประชาชนมีโอกาสเป็นข้าราชการทุกคน บุคคลที่อายุระหว่าง 18 ปีถึง 55 ปี ให้รับราชการตามประเภทของงานและความสามารถโดยรับเงินเดือนประจำจากทางราชการ หรือสหกรณ์ ข้าราชการแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ข้าราชการประเภทนั้นต้องทำงานหรือทำงานในที่ทำการ และข้าราชการที่ใช้แรงงานกลางแจ้งหรือแบบกรรมการ ทั้งนี้เพื่อสนองค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่ที่ชอบจะรับราชการและเป็นประโยชน์ในการระดมแรงงานในประเทศไทย ออกใช้อย่างเต็มที่

2. รัฐดำเนินการปฏิรูปที่ดินโดยบังคับเข็อที่ดินอันเป็นนา เป็นสวน และใช้ประโยชน์ทางกสิกรรมมาเป็นของรัฐบาลหรือสหกรณ์และดำเนินการเกษตรกรรมเอง ซึ่งจะทำให้ผลิตผลต่างๆ เป็นของรัฐบาลหรือสหกรณ์ สามารถที่จะควบคุมราคางานหนาแน่นได้ เพราะตัดพ่อค้าคนกลางออก

3. รัฐดำเนินการในเรื่องธุนาการ การขนส่งคมนาคม รวมทั้งการอุดอาหารม费用 เพื่อตัดคนกลางหรือนายทุนที่แสวงกำไรออก

เค้าโครงการเศรษฐกิจนี้เมื่อนำเสนอเผยแพร่ท่าให้เกิดมีความคิดແຕກแยกในหมู่นักคณะกรรมการราษฎร พระยามโนปกรณ์นิติราดาคือผู้ดำเนินการเศรษฐกิจนี้อย่างเต็มที่ ว่า เป็นแนวคิดแบบคอมมิวนิสต์ ไม่สามารถที่จะยอมรับให้นำมาใช้กับเมืองไทยได้ โดยมีพระบรมราชโภษนิจลักษณ์ของรัชกาลที่ 7 เป็นเครื่องสนับสนุน รัชกาลที่ 7 ได้ทรงพระบรมราชโภษเช่นกัน

โครงการนี้นั้น เป็นโครงการอันเดียวอย่างแน่นอนกับที่ประเทครัสเซียใช้อยู่ ส่วนโครงการเอาอย่างโครงน้ำพเจ้าไม่ทราบ สถาlin จะเอาอย่างหลวงประดิษฐ์ หรือหลวงประดิษฐ์ฯ จะเอาอย่างสถาlin ก็ตอบไม่ได้ ตอบได้ข้อเดียวว่า โครงการทั้ง 2 นี้เหมือนกันหมดเหมือนกันจนนรบจะเอียด เช่น ก็ใช้และรูปปั้นหัวของพระกระทำ จะผิดกันก็แต่รัสเซียนนั้นแก้เสียเป็นไทย หรือไทยนั้นแก้เป็นรัสเซีย ถ้าสถาlin เอาอย่างหลวงประดิษฐ์ฯ ข้าวสารแล้วเป็นข้าวสาร หรือข้าวสารแก้เป็นข้าวสาร รัสเซียเขากลัวอะไรไทยที่กลัวอย่างนั้นบ้าง รัสเซียเข้าหาวิธีตอนตากนอย่างไร ไทยก็เดินวิธีตอนตากนอย่างนั้นบ้าง

.....

แต่ส่วนโครงการเศรษฐกิจแบบหลวงประดิษฐ์ฯ นี้ควรเลิกสัมความคิดเสีย เพราะแทนที่จะนำมาซึ่งความสุขสมบูรณ์ของประเทศไทยดีบ้านเมืองดังกล่าวนั้น จะกลับเป็นสิ่งซึ่งนำมาซึ่งความเดือดร้อนทุกย่อมหยื้อ จนกลายเป็นความทายันนะถึงแก่ความพินาศแห่งประเทศไทยและบ้านเมืองอันเป็นมรดกที่เราคนไทยได้รับมาแต่บรรพบุรุษ²¹ ผลจากการเสนอค่าโครงเศรษฐกิจทำให้นายบริต พนมยงค์ ถูกกันให้ออกจากวงการเมืองระยะหนึ่ง และทำให้เกิดการแตกแยกในคณะราษฎรอย่างกว้างขวาง กลายเป็นสาเหตุที่เข้ากันไม่ได้อย่างรุนแรงระหว่างสภាឡັງແທນາ และคณะรัฐมนตรี ในที่สุดเมื่อพระยามโนปกรณ์ฯ ตัดสินใจใช้มาตรการเด็ดขาดกับสภាឡັງແທນາ คือ ประกาศพระราชนูญกฤษ្ឧาปิดสภាឡັງແທນາ และดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรการเป็นเหตุให้พระยาพหลพลพยุหเสนาและคณะทำการรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลในวันที่ 20 มิถุนายน 2476 เป็นผลให้พระยามโนปกรณ์ฯ ต้องออกจากตำแหน่งและพ่วยพาหลบฯ เป็นนายกรัฐมนตรีเองด้วยการสนับสนุนของคณะทหาร “ผลสำคัญของการได้กลับเข้าครองอำนาจในการบริหารประเทศของพระยาพหลพลพยุหเสนา” คือ “อำนาจของคณะราษฎรได้คืนกลับมาอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่ได้ถูกร่วมอยู่ภายใต้การนำของรัฐบาลชุดพระยามโนปกรณ์นิติภาดา”²²

6. รัชกาลที่ 7 ສະราชสมบัติ

หลังจากการรัฐประหาร 20 มิถุนายน 2476 ที่คณะราษฎรโดยการนำของพระยาพหลพลพยุหเสนาเข้าครอบครองอำนาจปกครองในฐานะรัฐบาลอย่างเปิดเผย โดยพระยาพหลฯ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีด้วยตนเอง ความขัดแย้งระหว่างรัชกาลที่ 7 กับรัฐบาลในเรื่องการ

บริหารประเทศก็เกิดขึ้นบ่อยครั้ง กรณีกบฏบวรเดช ตุลาคม 2476 ทำให้ฝ่ายรัฐบาลไม่ไว้วางใจพากเจ้ามากขึ้น โดยเข้าใจว่าพวกเจ้ายังต้องการที่จะยึดอำนาจคืนสู่ระบบสมบูรณ์ยาสติกิริราช²³ ส่วนรัชกาลที่ 7 ก็ทรงมีความรู้สึกว่ารัฐบาลและสภาพแวดล้อมในความสำคัญของสถาบันกษัตริย์ การดำเนินการในเรื่องสำคัญ ๆ รัฐบาลทำไปโดยไม่ปรึกษาและขอให้จัดขึ้นโดยพระราชดำริเสียทุกอย่าง²⁴

ในที่สุดรัชกาลที่ 7 ซึ่งทรงเสด็จไปประทับรักษาพระองค์อยู่ที่ประเทศอังกฤษได้ทรงส่งพระราชบัณฑิตกิโนเดือนมกราคม 2477 ต่อรัฐบาลโดยทรงเรียกร้องในสาระสำคัญต่อไปนี้

1. พระองค์มีพระราชประสงค์ให้แก่กิโนเกี่ยวกับการตั้งสมាជิกประเภท 2 เสียงใหม่ เพราะเท่าที่เป็นมา รัฐบาลมักเลือกเอาแต่พวกที่อยู่ในคณะราษฎรเป็นส่วนมาก โดยมิได้พิจารณาถึงคุณวุฒิและความเหมาะสมเฉพาะบุคคล

2. ทรงเห็นว่ามาตรา 39 แห่งรัฐธรรมนูญนั้นยังไม่เหมาะสม เพราะพระราชนูญยังติดกับพระมหากษัตริย์คัตค้าน สาอาชญาณให้เป็นไปตามเดิมโดยความเห็นข้างมากเพียงเสียงเดียว จึงควรแก้ไขว่า “ถ้าสภากลงมติตามเดิมโดยให้มีเสียงข้างมาก 3 ใน 4 ของสมาชิกทั้งหมด”

3. ได้ทรงขอให้รัฐบาลทามาตรา 14 ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญจริง ๆ ได้แก่ให้สรุปในกรุด การเยี่ยน การโฆษณา และให้เริ่มภาพในการประชุมโดยเปิดเผยและการตั้งสมาคม

4. ขอให้ยกเลิกพระราชนูญยังติดป้องกันรัฐธรรมนูญ เพราะมีวิธีการที่บัดบังหลอกเริ่มภาพในร่างกายของประชาชน

5. ขอให้อภัยไทยแก่นักโทษการเมือง

6. ข้าราชการที่ถูกกลงโทษ โดยถูกปลดออกจากราชการโดยถูกสงสัยว่าจะมีผิดทางการเมืองก็ตี หรือถูกหาว่าก่อสร้างร้ายรัฐบาล ถูกกลงโทษและพ้นโทษไปแล้วก็ตี แต่ถูกตัดสิทธิในการรับเบี้ยบำเหน็จบำนาญ ขอให้รับบำเหน็จบำนาญตามที่เขามีเกณฑ์

7. ข้าราชการที่ถูกสงสัยในข้อหาเป็นกบฎ และที่กำลังจะฟ้อง ขอให้หั่นการฟ้องร้อง

ขับถม

8. ขอให้รัฐบาลและสภาพแวดล้อมในราชบัณฑิตมีเป็นลายลักษณ์อักษรว่าจะไม่ตัดกำลังและตัดงบประมาณของทหารรักษารังให้น้อยกว่าเท่าที่มีอยู่ในเวลานี้²⁵

รัฐบาลได้ตอบพระราชบัณฑิตแบบเสียงที่จะปฏิบัติตาม²⁶ ในที่สุดรัชกาลที่ 7 จึงทรงพระราชนานพพระราชหฤทัยเลขลงวันที่ 2 มีนาคม 2477 ประกาศสละพระราชสมบัติโดยเด็ดขาด

7. ความสั่งท้าย

การปฏิริบุตร 2475 แม้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุดในประวัติการณ์การเมืองไทยแต่ก็เป็นไปโดยละเอียดมุ่งมั่น ไม่มีเหตุการณ์รุนแรงเหมือนการปฏิริบุตรในบางประเทศ ทั้งนี้ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของรัชกาลที่ 7 ซึ่งได้ทรงยอมสละพระราชอำนาจจากพระราชท่านรัฐธรรมนูญให้ตามความต้องการของคณะราษฎร ทำให้ไม่ต้องเสียเลือดเนื้อร่างห่วงคุนไทยด้วยกันเอง อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงครั้งนั้นหาได้ทำให้การปกครองแบบประชาธิปไตยเกิดขึ้นในทันทีไม่ กลับเป็นการโอนอำนาจจากกษัตริย์มาสู่คณะราษฎร ซึ่งก่อการปฏิริบุตร ทั้งนี้อาจเป็น เพราะราษฎรในสมัยนั้นขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองจะเห็นได้จากใน พ.ศ. 2475 ประเทศไทยมีผู้รู้หนังสือประมาณ 30% เท่านั้น²⁷ เป็นเหตุให้กลุ่มผู้ก่อการสามารถที่จะผูกขาดอำนาจ การปกครองไว้โดยไม่ได้ส่งต่อให้ประชาชนตามอุดมการที่ว่างไว แต่แม้ภายหลังการปฏิริบุตรผู้ก่อการในคณะราษฎรบางคนจะละทิ้งอุดมการและดำเนินกิจกรรมการเมืองในทางแสวงประโยชน์ และอำนาจ คณะราษฎรที่ยังสมควรได้รับการยกย่องในฐานะเป็นผู้เสียสละกล้าหาญยื่นอานาจเด็ดขาดแห่งระบบอนสมบูรณ์ยาสิทธิราชทำการปฏิริบุตรแห้วทางสำหรับการปกครองระบบอนประชาธิปไตย

เชิงอrror

- 1 อุลจารงษ์, เจ้าชีวิต (คสังวิทยา, 2514), 549.
- 2 เพบูลย์ ช่างเรียน, ลักษณะสังคมและการปกครองของไทย (ไทยวัฒนาพาณิช, 2514), 35.
- 3 อุลจารงษ์, เจ้าชีวิต, 550 - 4.
- 4 บรรพด วีระสัย, และวิทยานภาศิริกุลกิจ, สังคีกการเมือง (ไทยวัฒนาพาณิช, 2519), 79 - 80.
- 5 นจัดภัย บุรุษพัฒน์, การเมืองและพระองค์การเมืองของไทย (บางสะแกการพิมพ์, 2514), 41 - 3.
- 6 อุลจารงษ์, เจ้าชีวิต, 546.
- 7 เต้นเติบกัน, 629.
- 8 สุเทพ อัตถาการ, "พระราชกรณียกิจในระบบทรัพยาธิปไตย", รัฐศาสตร์ 17 (บริษัทบุ๊ค จำกัด, 2518), 127.
- 9 ขอนันต์ สมทวนิช "การบูรพินฐานการปกครองแบบประชาธิปไตยในสมัยราชวงศ์ปัจจุบัน : การเตรียมการพระราชาภิเษกรวมมุขย์ของพระบรมราชโองการปักเก้าเจ้ออยู่หัว", สังคีกการเมือง, (ไทยวัฒนาพาณิช, 2514), 4.
- 10 สน.ในรายละเอียดของการปฏิรัติครั้งนี้ควรอ่าน เหรี้ยญ ครีสตัน, และเนตร พูนวิรันน์, กนก ร.ก. 130. (เข็มทิวทัศน์การพิมพ์, 2517).
- 11 อุลจารงษ์, เจ้าชีวิต, 588.
- 12 สน.ในรายละเอียดของการวางแผนการรบ วิชัย บีรุ่งฤทธิ์, (บ.ก.) บันทึกภักดิ์ภาคใต้ไทย, (กรุงสยามการพิมพ์, 2515).
- 13 เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, ปฏิรัติ 2475 (แพรวพิทยา, 2514), 77.
- 14 เต้นเติบกัน, 58 - 70.
- 15 วิจิตรวาทการ, การเมืองการปกครองของกรุงศรีอยุธยา. (ไวพิมพ์ไทยใหม่, 2475), 89 - 90.
- 16 ราไฟฟารัตน์, "บันทึกทรงเล่า", เบื้องแรกประชาธิปัตย์ (มตชนกรากการพิมพ์, 2516), 7 - 8.
- 17 เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, ปฏิรัติ 2475, 83.
- 18 เพบูลย์ ช่างเรียน, ลักษณะสังคมและการปกครองของไทย, 40.
- 19 เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, ปฏิรัติ 2475, 71 - 2.
- 20 เดือน บุนนาค, ท่านปรีติรัฐบุขอาภูมิ. (สำนักพิมพ์สามัคคีกรรม, 2517), 56 - 148.
- 21 เต้นเติบกัน, 361.
- 22 เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, ปฏิรัติ 2475, 163 - 4.
- 23 อุลจารงษ์, เจ้าชีวิต, 706 - 9.
- 24 ราไฟฟารัตน์, "บันทึกทรงเล่า", เบื้องแรกประชาธิปัตย์, 16 - 7.
- 25 เพบูลย์ ช่างเรียน, ลักษณะสังคมและการปกครองของไทย, 47 - 8.
- 26 เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, ปฏิรัติ 2475, 176 - 8.
- 27 ศักดิ์ พาสุนนิรันต์, การปกครองของไทย, (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2514), 55.

ภาคผนวกบทที่ 4 (1)

พระราชบัญญัติกองรัฐบาลที่ ๕ ที่ทรงตอบบัญญัติเรียกร้องให้เปลี่ยนรูปการปกครอง ของเจ้านายและขุนนางคณะหนึ่ง พ.ศ. 2429

ในเบื้องต้นเรานอตอนแก่ท่านทั้งปวงว่า เรายกข้อใจอยู่ในการซึ่งพระราชบัญญัติและข้าราชการของเราได้ไปเห็นการในประเทศอื่นแล้วจะสิگถึงประเทศของตน.....ไม่ต้องมีความห่วงระแวงอย่างหนึ่งอย่างใดว่าเราจะเป็นผู้ใดดูบทางในการซึ่งจะเสียอำนาจซึ่งเรียกว่า แบบโสดุก เป็นต้นนี้เลย เพราะเราได้เคยทดลองรู้มาแล้วตั้งแต่เวลาเป็นศึกษา ซึ่งไม่มีอำนาจอันใดเสียก็เดียวอกจากชื่อ จนถึงเวลาที่มีอำนาจขึ้นมาโดยสำคัญ จนเต็มบริบูรณ์ในบัดนี้ ในเวลาที่มีอำนาจน้อยปานนั้น ได้รับความสำนักอย่างไร และในเวลาที่มีอำนาจมากเพียงนี้ ได้ความสำนักอย่างไร เราถูกใจได้ดี เพราะที่จำได้อยู่อย่างนี้ เหตุไรเล่าเราริ่งไม่มีความประณานอำนาจปานกลางซึ่งจะเป็นความสุขแก่ตัวเรา และจะเป็นการมั่นคงถาวรของพระราชอาณาจักรนี้ด้วยนั้น เพราะเหตุฉะนี้ เราขอให้ท่านทั้งปวงเข้าใจว่าเราไม่เป็นพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งจะต้องมีบังคับให้หันลงทางกลางเหมือนอย่างเจ้าแผ่นดินในยุโรป ซึ่งมีมาในพงศาวดาร และพระความเห็นความรู้ซึ่งเราได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินมาถึงสิบแปดปีได้พอบได้เห็นแล้วได้เคยทุกษร้อน ในการหนักการแรง การเผดgearร้อน..... คุณเมื่อนเรารู้เป็นผู้ทำให้เสียอำนาจเจ้าแผ่นดินไป เพราะความอ่อนของตัว ในความข้อนี้เรามิอวยากจะขัดไทยให้แก่ท่านแต่ก่อนเลย แต่เป็นการจำเป็นที่จะต้องพูดว่า อำนาจเสนาบดีได้จริงขึ้น เพราะมีอำนาจดังเจ้าแผ่นดินมาแต่ก่อนมากนักแล้ว จนตลอดซึ่งเวลาเราได้เป็นเจ้าแผ่นดิน ก็เป็นเวลาเคราะห์ร้ายที่ตัวเราเป็นเด็ก.....เมื่อผู้ใดได้รู้การเก่า ผู้นั้นจะเห็นได้ว่า ความยากลำบากของเราเป็นประการใด ถ้าผู้ใดได้เห็นแก่กลาภัยหลังก่ออย่าเข้าใจว่า เราได้รับข้อเท็จจริง หรือได้ไม่เชื่อมมาเป็นเวลา 17 - 18 ปี..... เราถือว่าเราไม่ได้มีข้อเท็จจริงเปล่าเลย.....เราเห็นว่าสมควรจะซึ่งการที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้อย่างไร ความต้องการของเมืองเรานั้น ต้องการอันใด ที่ผู้ซึ่งไม่ได้อยู่ใกล้ชิดต่อราชการ จะรู้แน่ได้โดยยาก คือราชการในเมืองเรานี้ ถ้าจะเทียบกับประเทศไทย ๑ การแต่เดิม ๒ มนันน์ การ “เอกเสกควิตพ” (บริหาร) กับ “สิยสเลตพ” (ร่างและออกกฎหมาย) รวมอยู่ในเจ้าแผ่นดินกับเสนาบดีโดยมาก แต่ครั้งมาเมื่อ ริยエンซี (ผู้สำเร็จราชการฯ).....ครั้งภายหลังมาเมื่อเราค่อยมีอำนาจขึ้น ตำแหน่งเอกเสกควิตพนั้นเป็นที่หัวหน้าของริยエンต์และเสนาบดี แต่สิยสเลตพนั้นหาเครื่องมือได้ชوبใจไม่เราจึงได้จับอุดหนุนสิยสเลตพขึ้น จนถึงมีคานธิลที่ปุกษาทำกฎหมายเมือง เป็นต้น จนตกลง

เป็นเสนานดี เป็นคอเวอนเมนต์ (รัฐบาล) เรายกถายเป็นหัวหน้าพวกลิสแลติฟเคนซิล เป็นอพปोบิชั่น (ฝ่ายค้าน) ของคอเวอนเมนต์ ตรงเมื่อกายหลังมามีเหตุการณ์ในการคอเวอนเมนต์มากขึ้น เป็นโอกาสที่เราจะได้แซกมีลงไปได้บ่อย เรายังได้ถืออาวานาจเอกสารคิวติพ จนภัยหลังตามลำดับมาจนกระทั่งบัดนี้ เรายกถายเป็นตัวคอเวอนเมนต์ เราเชื่อเป็นแน่ในการลิสแลติฟครั้งนี้ คงจะได้แรงเพราะเรา เรายังทำการตลอดไปได้ไม่มากก็น้อยครั้งเมื่อเรามาเป็นเอกสารคิวติพ คอเวอนเมนต์ เสียแล้ว การลิสแลติพ "ไม่มีผู้อุดหนุน" เพราะเป็นการเหลือกำลังที่เราจะทำหั้งสองอย่างได้ตลอด เช่น พระเจ้าแผ่นดินแต่ก่อน ด้วยราชการขึ้นมากกว่าหลายสิบเท่านั้น และพระเมມเบอร์ที่เป็นตัวสำคัญขาดลงไปเสียบ้าง จึงทำให้ลิสแลติฟเคนซิล มีเสียงอ่อนไป ทำกุญแจอันใดก็ไม่ใครทำสำเร็จได้.....การที่เราทำอยู่ในตำแหน่งเอกสารคิวติพคอเวอนเมนต์ นี้ ถ้าจะเปรียบกับการคอเวอนเมนต์อังกฤษ ก็เหมือนหนึ่งเป็น พรีเมีย (นายกรัฐมนตรี) ในด้าน แต่ได้เปรียบกว่ากันคนละอย่าง คือพรีเมียอังกฤษต้องรู้การคิดการที่สำคัญเสียทุกสิ่งทุกอย่างเร็นไว้แต่ในการเลิกน้อยคนอื่นทำไปได้ตามตำแหน่งมินนิสตรี (กระทรวง) ของตัว แต่ส่วนเราต้องรู้การแต่ส่วนใหญ่ลงไปจนเลิกทุกสิ่งทุกอย่างต้องทำเองสิ่งเองทุกสิ่ง ตลอดจนถ้อยความเล็กน้อย ไม่ใครจะได้อาศัยหรือไม่ได้อาศัยเสนานดีตามตำแหน่งนั้น ๆ เลย เราต้องรับตำแหน่งนี้หนักยิ่งกว่าพรีเมียของอังกฤษ แต่พรีเมียของอังกฤษต้องนั่งใน เชาส ออฟ ปาเลียนเมนต์ (รัฐสภา) ค่อยแก้ความ ส่วนเราไม่ต้องนั่งเป็นได้เปรียบพรีเมียของอังกฤษ เมื่อการของเรานักปานดีไม่มีเวลาที่จะหยุดได้ จึงไม่ได้อุดหนุนในการลิสแลติฟเคนซิล ให้เป็นแรงได้เหมือนแต่ก่อน

การต้องการในเมืองเราเวลานี้ ที่เป็นการต้องการสำคัญนั้น คือ คอเวอนเมนต์รีฟอร์ม (ปรับปรุงรัฐบาลให้ดีขึ้น) จำเป็นที่จะให้พนักงานของราชการแผ่นดินทุก ๆ กรม ทำการให้ได้เนื้อตามหน้าที่..... ความต้องการอีกอย่างหนึ่งนั้น คือผู้ทำกุญแจให้เป็นผู้สำหรับที่จะตริตรองการทุกสิ่งทุกอย่าง ในการที่ว่ามาแล้วนั้น จะทำให้หรือตัดสินการขัดข้องด้วย ทุกวันนี้จะหาผู้ที่ทำกุญแจได้เก็บจะเรียกได้ว่าไม่มีที่เดียว..... เพราะผู้ที่จะทำได้นั้นมักเป็นผู้ที่มีการและตำแหน่งที่ต้องทำเสมอจนเหลือที่จะทำได้ ถ้าจะให้ประชุมเคนซิลทำเช่นแต่ก่อน ก็ไม่สำเร็จได้เลยสักเรื่องเดียว

ในการที่จะจัดตำแหน่งเสนานดีให้รับการได้จริง ทุกอย่างในส่วนนี้ที่เป็นอยู่บัดนี้ ให้กับส่วนทำการอย่างใหม่ ให้ได้จริงนั้นไม่ยาก แต่เพียงที่เคยเป็นอพปอชั่น (ฝ่ายค้าน) กันมา

เสียงแต่ก่อนที่จำเป็นจะต้องเห็นไม่ต้องกัน หรือแก้สังบิดพร็อจะให้เสียงนี้อย่างเดียวเลย เป็นที่เหลือกำลังจะทำไปได้ก็มี..... เพราะเหตุอันนี้ เราจึงต้องรับภาระอันหนัก โดยมิได้อยากจะขวนขวยไปรับเอามาเลย..... ถึงตัวท่านเสนอบทีเองเล่า เราเกี้ยวเป็นแนวว่าได้รู้ตัวเหมือนกันว่า ก้าสังหว่องไม่พอที่จะรับแก่การปัจจุบันมีได้..... จึงได้พากันหลบเลี่ยงไม่ครออย่างเข้าที่ประชุมเลย เป็นนิจ ห้าเข้าที่ประชุมก็ไม่พูดเสียบ้าง พาลโกรธน้อยอกน้อยใจ..... เมื่อทำการไม่ได้เสียแล้ว ก็มีซองเดียวแต่จะต้อง รีไซค์ (ลาออก) การที่มินนิสเตอร์ (รัฐมนตรี) จะรีไซค์พร้อมกันมาก ๆ ซึ่งไม่เคยมีในเมืองไทยเลย..... เป็นที่ตะขิดตะขวางใจมาก และเป็นที่ตกใจของคนตลอดหัวเมือง หัวราชอาณาเขตไม่น้อยเลย..... เราจึงขออภัยท่านทั้งปวงว่า การเรื่องนี้เราทำลังได้คิดจะจดอยู่ที่เดียว แต่มีการสำคัญอันจำเป็นอยู่มากกว่า..... ในส่วนลิสสเลติฟ เคาน์ซิลที่จะตั้งขึ้นใหม่ ยังเป็นอยู่อย่างนี้แล้ว ไม่มีดีกว่ามี.....

ภาคผนวกที่ 4 (2) ประกาศคณะกรรมการ

รายบัญชีรายรับ

เมื่อกษัตริยองค์ได้ทรงราชยสมบัติสืบมาจากพระเจ้าราชนันดินในรัตนราชภูมิฯ คุณได้ทรงกันว่า กษัตริยองค์ใหม่นี้คงจะปกครองราชภูมิให้ร่มเย็น แต่การก่อทำได้เป็นไปตามที่คิดหวังไม่ กษัตริยองค์ทรงอ่านใจเห็นอกกฎหมายอยู่ตามเดิม ทรงแต่งตั้งญาติวงศ์และคนสองพ่อไว้ คุณความรู้ให้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ๆ ไม่ทรงพึงเสียงขอราชภูมิ ปล่อยให้ข้าราชการใช้อำนาจหน้าที่ในทางทุจริตมีการรับสินบนในการก่อสร้าง ซึ่งของใช้ในราชการ หากราชการเป็นส่วนราชการ ผลประโยชน์ของประเทศยกพวกเจ้าที่นี้ให้สิทธิมากกว่าราชภูมิ กษัตริย์ทรงทราบ ปักครองโดยขาดหลักวิชา ปล่อยให้บ้านเมืองเป็นไปตามยถากรรม ดังจะเห็นได้จากความตกลงในทางเศรษฐกิจ และความฝิดเคืองในการทำมาหากิน ซึ่งพากษาราชภูมิได้รักภักดีอยู่ที่ไปแล้ว รัฐบาลของกษัตริย์เห็นอกกฎหมาย มีสามารถแก้ไขให้พื้นที่นี้ได้

การที่แก้ไขไม่ได้ก็เพราะรัฐบาลของกษัตริย์นี้มิได้ปักครองประเทศเพื่อราชภูมิ ที่รัฐบาลอื่น ๆ ได้กระทำกัน รัฐบาลของกษัตริย์ได้ถือเออราชภูมิเป็นทาส (ซึ่งเรียกว่าไพรบัง ข้าบัง) เป็นสัตว์เครื่องงาน ไม่นิกว่าเป็นมนุษย์ เหตุฉะนี้ แทนที่จะช่วยราชภูมิสับพากันทำนานา民族 จะเห็นได้ว่าภารกิจของการที่เป็นศัตรูเอามาจากราชภูมินั้น กษัตริย์ได้หักเอาไว้ใช้ ส่วนตัวเป็นเงินเดือนหัวหน้าส่วนราชการซึ่งได้มาแม้แต่เล็กน้อยแทบจะเลือดดาดเด็น ถึงคราวเสียงเรียกการหรือภารกิจใดก็ไม่มีเงินรัฐบาลก็ยังทรุดหนักใช้งานไม่หาย แต่พวกเจ้ากับบันนอนกันเป็นสุข ไม่มีประเทศใดในโลกจะให้เงินเจ้ามากเช่นนี้ นอกจักราชเจ้าชาร์และพระเจ้าไกรเซอร์เยอร์มัน ซึ่งชนชาตินั้นได้โคนราชบัลลังก์เสียแล้ว

รัฐบาลของกษัตริย์ได้ปักครองอย่างหลอกหลวงไม่ชื่อทรงต่อราชภูมิ มีเป็นต้นว่า หลอกว่าจะบำรุงการทำมาหากินอย่างโน้นอย่างนี้ แต่ครั้นโดย ฯ ก็เหลวไป หาได้ทำจริงจังไม่ มิหนาช้ากส่วนคำหมื่นประมาตราษฎร์ ผู้มีบุญคุณเสียภารกิจของการให้พวกเจ้าได้กินว่า ราชภูมิยังมีเสียง การเมืองไม่ได้ เพราะราชภูมิยังไม่ เพราะเป็นคนชาติเดียวกัน ที่ราชภูมิรู้เท่าไม่ถึงเส้นนั้นไม่ใช่ เพราะไม่ เป็นเพราะขาดการศึกษาที่พวกเจ้าปกปิดไว้ไม่ให้เรียนเต็มที่ เพราะเกรงว่าเมื่อราชภูมิได้มีการศึกษาจะจะรู้ความชั่วร้ายที่ทำไว้ และจะไม่ยอมให้ทำนานา民族 คน

ราชภรัฐทั้งหลายพึงรู้เดียว ประเทศเราเป็นของราชภรัฐไม่ใช่องค์กรชัตติย์ตามที่เข้าหลอกลวง บรรพบุรุษของราชภรัฐเป็นผู้ช่วยกันกู้ให้ประเทศมิตรภาพพันมือจากข้าศึก พวากเจ้ามีแต่จะชุมนุมเป็นและภาคราชรวมทั้งสมบัติเข้าไว้ตั้งหอยร้อยล้าน เงินเหล่านี้เอามาจากไหน ? กิจการจากราชภรัฐ เพราะวิธีทำนานบนหลังคนนั้นเอง บ้านเมืองกำลังอัตตัดฝิดเคือง ชาวนาและพ่อแม่ทหารต้องทิ้งนา เพราะทำไม่ได้ผล รัฐบาลไม่บำรุง รัฐบาลไม่คุณอุกอย่างเกลื่อนกลาดเป็นผลของรัฐบาลกษัตริย์เห็นอกญาณ บีบคั้นเข้าราชการผู้น้อย นายสินและเสมี่ยน เมื่อให้ออกจากงานแล้วไม่ได้เบี้ยบ้านญี่ ความจิงควรเอาเงินที่ภาคราชรวมไว้มาจัดบำรุงบ้านเมือง ให้คนมีงานทำ จึงจะสมควรที่จะสนองคุณราชภรัฐ ซึ่งได้เสียภาษีอากรให้พวากเจ้าได้รับรายได่นาน แต่พวากเจ้าก็หาได้ทำอย่างใดไม่คงสูญเสียกันเรื่อยๆไป เงินมีเหลือเท่าไหร่ก็เอาฝากต่างประเทศ อยู่เตรียมหนีเมื่อบ้านเมืองทรุดโทรม ปล่อยให้ราชภรัฐอย่าง การเหล่านี้ย่อมชั่วร้าย

เหตุฉะนี้ ราชภรัฐ ข้าราชการทหาร และพลเรือน ทั้งเท่าถึงการกระทำอันชั่วร้ายของรัฐบาลตั้งกล่าวมานแล้ว จึงรวมกำลังกันตั้งเป็นคณะราชภรัฐขึ้นและได้ยื่นอำนาจของรัฐบาล กษัตริย์ไว้แล้ว คณะราชภรัฐเห็นว่าการที่จะแก้ความชั่วร้ายนี้ได้ ก็โดยที่จะต้องจัดการปักกรอง โดยมีสัก จะได้ช่วยกันปรึกษาหารือหอย ความคิดดีกว่าความคิดเดียว ส่วนผู้ที่เป็นประมุขของประเทคนั้น คณะราชภรัฐไม่ประสงค์จะทำการเยี่ยงราชสมบัติ ฉะนั้นจึงได้ขอเชิญให้กษัตริย์องค์นี้ดำรงตำแหน่งกษัตริย์ต่อไป แต่จะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน จะทำอะไรโดยลำพังไม่ได้ นอกจากด้วยความเห็นชอบของสภากู้แทนราชภรัฐ คณะราชภรัฐได้แจ้งความประสงค์นี้ให้กษัตริย์ทราบแล้ว เวลานี้ยังอยู่ในความรับตอน ถ้ากษัตริย์ตอบปฏิเสธหรือไม่ตอบภายในกำหนด โดยเห็นแก่ส่วนตนว่าจะถูกกลดอ่านใจลงมาก็จะได้เชื่อว่าทรงคต่อชาติ และกิจเป็นการจำเป็นที่ประเทศจะต้องมีการปกครองอย่างประชาธิบัติโดย กล่าวคือ ประมุขของประเทศจะเป็นบุคคลสามัญ ซึ่งสภากู้แทนราชภรัฐได้เลือกตั้งขึ้น อยู่ในตำแหน่งตามกำหนดเวลา ตามวิธีนี้ราชภรัฐพึงหวังเดียวว่า ราชภรัฐจะได้รับความบำรุงอย่างดีที่สุด ทุกๆคนจะมีงานทำ เพราะประเทศเราเป็นประเทศอุดมอยู่แล้วตามสภาพ เมื่อพวากเราได้ยืดเงินที่พวากเจ้าได้รวมรวมไว้จากการทำงานบนหลังคนทั้งหอยร้อยล้านบาทมาบำรุงประเทศขึ้นแล้ว ประเทศเราจะต้องเพื่องฟูขึ้นเป็นแม่น้ำนั่น การปกครองซึ่งคณะราชภรัฐจะพึงกระทำก็คือ จะต้องจัดวางโครงการ อสัยหลักวิชา ไม่ทำไปเหมือนคนตาบอด เช่นรัฐบาลที่มีกษัตริย์อยู่เห็นอกญาณทำมาแล้ว หลักใหญ่ๆ ที่คณะราชภรัฐวางแผนไว้มืออยู่ว่า

- จะต้องรักษาความเป็นอิกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง ในทางศิลปะ
ในทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ของประเทศไทยให้มั่นคง
- จะต้องรักษาความปลอดภัยในประเทศให้การประทุษร้ายต่อถนนคนเดินอย่างให้มาก
- จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหา
งานให้ราษฎรทุกคนทำ ฉะนั้นโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอย่าง
- จะต้องให้ราษฎรได้มีสิทธิเสนอภาคกัน (ไม่ใช่ให้พวกเจ้ามีสิทธิยิ่งกว่าราษฎร
เช่นที่เป็นอยู่)
- จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนี้ไม่สำคัญต่อหลัก 4
ประการดังกล่าวข้างต้น
- จะต้องให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร

ราษฎรทั้งหลาย จงพร้อมใจกันช่วยคุณราษฎรให้ทำกิจยานะคงอยู่ชั่วฟ้าidenี้ให้
สำเร็จคุณราษฎรขอให้ทุกคนที่มีได้ร่วมมือเข้ามายield คำจากรัฐบาลกษัตริย์เหนือกฎหมาย พึง
ตั้งอยู่ในความสงบและตั้งหน้าท่านมาหากิน อย่าทำการใด ๆ อันเป็นการขัดขวางคุณราษฎร
การที่ราษฎรช่วยคุณราษฎรนี้เท่ากับราษฎรช่วยประเทศและช่วยตัวราษฎร บุตร หลาน เหลน
ของตนเอง ประเทศจะมีความเป็นอิกราชอย่างพร้อมบริบูรณ์ ราษฎรจะได้รับความปลอดภัย
ทุกคนจะมีงานทำไม่ต้องอดตาย ทุกคนจะมีสิทธิเสนอ กันและมีเสรีภาพพ้นจากการเป็นไพร
เป็นข้าเป็นท้าวของพวกเจ้า หมดสมัยที่พวกเจ้าจะมาทำงานบนหลังคน ตั้งที่ทุก ๆ คนพึงปรารถนา
คือ ความสุข ความเจริญ อย่างประเสริฐ ซึ่งเรียกกันเป็นศัพท์ว่า "ศรีอาริยะ" นั้น ก็จะพึง
บังเกิดขึ้นแก่ราษฎรทั่วหน้า

(24 มิถุนายน 2475)

ภาคผนวกที่ 4 (3) สำเนาพระราชหัตถเลขาทรงสละราชสมบัติของรัชกาลที่ 7

บบ.

ม้านโนล

แกรนดี, ประเทศไทย

เมื่อพระยาพหลพลพยุหเสนากับพวกได้ทำการยึดอำนาจการปกครองโดยใช้ทหารในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 แล้ว ได้มีหนังสือมาอัญเชิญข้าพเจ้าให้ดำรงอยู่ในตำแหน่งพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าได้รับคำเชิญนั้น เพราะเข้าใจว่า พระยาพหลฯ และพวกจะสถาปนารัฐธรรมนูญตามแบบประเทศทั้งหลายซึ่งใช้การปกครองตามหลักนั้น เพื่อให้ประชาชนภูมิปัญญาได้มีสิทธิออกเสียงในวิธีการปกครองประเทศและนโยบายต่าง ๆ อันจะเป็นส่วนได้เสียแก่ประชาชนทั่วไป ข้าพเจ้ามีความเลื่อมใสในวิธีการเช่นนั้นอยู่เสมอ และกำลังคำริจฉัดการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยให้เป็นไปตามรูปนั้น โดยมิให้มีการกระทบกระเทือนอันร้ายแรง เมื่อมีเหตุอันรุนแรงขึ้นเสียก่อนแล้วและมีผู้ก่อการรุนแรงนั้นอ้างว่ามีความประสงค์จะสถาปนารัฐธรรมนูญขึ้นเท่านั้น ก็เป็นอันไม่ผิดกับหลักการที่ข้าพเจ้ามีความประสงค์อยู่เหมือนกัน ข้าพเจ้าจึงเห็นความโน้มความประสงค์ของผู้ก่อการยึดอำนาจนั้นได้เพื่อหวังความสงบราบรื่นภายในประเทศ ข้าพเจ้าได้พยายามช่วยเหลือในการที่จะรักษาความสงบราบรื่น เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงอันสำคัญเป็นไปโดยราบรื่นที่สุดที่จะเป็นไปได้ แต่ความพยายามของข้าพเจ้าไร้ผล โดยเหตุที่ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองหาได้กระทำให้บังเกิดมีความเสรีภาพในการเมืองอย่างสมบูรณ์ขึ้นไม่ และมิได้ฟังความเห็นของราษฎร์โดยแท้จริง และจากรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับจะพึงเห็นได้ว่า อำนาจที่จะกำหนดนโยบายต่าง ๆ นั้นจะตกอยู่กับคณะผู้ก่อการและผู้ที่สนับสนุนเป็นพวกพ้องเท่านั้น มิได้ตกอยู่กับผู้แทนซึ่งราษฎรเป็นผู้เลือก เช่นในฉบับชั่วคราวแสดงให้เห็นว่า ผู้ใดไม่ได้รับความเห็นชอบของผู้ก่อการ จะไม่ได้เป็นผู้แทนราษฎรเลย

ฉบับทั้งนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงให้เขียนตามคำขอร้องของข้าพเจ้า แต่ก็ยังให้มีสมาชิกซึ่งตนเลือกเองเข้ามากับอยู่ในสภาพผู้แทนราษฎรถึงครึ่งหนึ่ง การที่ข้าพเจ้าได้ยินยอมให้มีสมาชิก 2 ประเทกที่โดยหวังว่าสมาชิกประเทก 2 ซึ่งข้าพเจ้าตั้งนั้นจะเลือกจากบุคคลที่รอบรู้การทำงาน

และช้านาญในวิธีดำเนินการปกครองโดยทั่ว ๆ ไป "ไม่จำกัดว่าเป็นพวกใดคนใด" แต่ครั้นถึงเวลาที่จะตั้งสมาคมประเกท 2 ขึ้น ข้าพเจ้าหาได้มีโอกาสแนะนำในการเลือกเสyi และคณะกรรมการที่เลือกเข้าแต่เฉพาะผู้ที่เป็นพวกพ้องของตนเกือบทั้งนั้น มิได้คิดถึงความช้านาญ นอกจากนี้ คณะกรรมการก่อการบางส่วน ได้มีความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประเทศอย่างใหญ่หลวง จึงเกิดแตกร้าวกันขึ้นเองในคณะกรรมการและพวกพ้องจนต้องมีการปิดสภาและด้วยรัฐธรรมนูญบางมาตรा โดยคำแนะนำของรัฐบาล ซึ่งมีตำแหน่งอยู่ในเวลานั้น ทั้งนี้ เป็นเหตุให้มีการบันปวนในการเมือง ต่อมาระยะพหลา กับพวกที่สนับเข้ามายield อ่านใจโดยการอ่านใจ ทหารเป็นครั้งที่ 2 และแต่นั้นมาความหวังที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นไปโดยราบรื่น ก็ล้วนอย่าง

เนื่องจากเหตุที่คณะกรรมการมิได้กระทำให้มีเสรีภาพในการเมืองอันแท้จริง และประชาชนไม่ได้มีโอกาสออกเสียงก่อนที่จะดำเนินนโยบายอันสำคัญต่าง ๆ จึงเป็นเหตุให้มีการกบฏขึ้นถึงกับต้องต่อสู้ฆ่าพนักงานในระหว่างคุนไทย

เมื่อข้าพเจ้าได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญเสyi ให้เข้ารูปประชาธิปไตยอันแท้จริงเพื่อให้เป็นที่พอย่างแก่ประชาชน คณะกรรมการและพวกรชั้นกุนอานาจบริบูรณ์ในเวลานี้ก็ไม่ยินยอม ข้าพเจ้าได้ร้องขอให้ราษฎรได้มีโอกาสออกเสียงก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงหลักการ และนโยบายสำคัญอันจะมีผลได้เสียแก่พลเรือน รัฐบาลก็ไม่ยินยอม และแม้แต่การประชุมในสภากผู้แทนราษฎรในเรื่องสำคัญ เช่น เรื่องคำร้องขอต่าง ๆ ของข้าพเจ้า สมาชิกก็มิได้มีโอกาสพิจารณา เรื่องโดยต้องแก้ และละเอียดละเอียดก่อน เพราะถูกเร่งรีดในลงมติอย่างรีบด่วนภายในวาระประชุมเดียว นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ออกกฎหมายใช้วิธีปราบปรามบุคคล ซึ่งถูกหัวว่าทำความผิดทางการเมืองในทางที่มิ合กฎหมายของโลก คือ ก็ไม่ให้โอกาสต่อสู้คดีในศาล มีการชำระโดยคณะกรรมการการอย่างลับ ไม่เปิดเผย ซึ่งเป็นวิธีที่ข้าพเจ้าไม่เคยใช้ในเมื่ออ่านใจสิทธิขาดยังอยู่ในมือข้าพเจ้าเอง และข้าพเจ้าได้ขอร้องให้เลิกใช้วิธีนี้ รัฐบาลก็ไม่ยอม

ข้าพเจ้าเห็นว่ารัฐบาลและพวกพ้องใช้วิธีการปกครอง ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักการของเสรีภาพในตัวบุคคล และหลักความยุติธรรมตามความเข้าใจและยึดถือของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะยินยอมให้ผู้ใดคนใดใช้วิธีการปกครองอย่างนั้นในนามข้าพเจ้าต่อไปได้

ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะแสดงถึงความยืนยันของข้าพเจ้าอย่างเดjm ให้แก่ราษฎรทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหมดของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใด คณะกรรมการโดยเฉพาะเพื่อใช้อ่านใจโดยสิทธิขาดและโดยไม่พึงเสียงอันแท้จริงของประชาชนราษฎร

บัดนี้ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า ความประสังค์ของข้าพเจ้า ที่จะให้ราชภรัฐติออกเสียง ในนโยบายของประเทศไทยแก่จริง ไม่เป็นผลสำเร็จ และเมื่อข้าพเจ้ารู้สึกว่า บัดนี้เป็นหมดหน กางที่ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนได้ต่อไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอสละราชสมบัติ และออกจากตำแหน่งพระมหากษัตริย์แต่บัดนี้เป็นตนไป ข้าพเจ้าขอสละสิทธิของข้าพเจ้าทั้งปวง ซึ่งเป็นของข้าพเจ้าอยู่ในฐานะที่เป็นพระมหากษัตริย์ แต่ข้าพเจ้าทรงงานสิทธิทั้งปวงอันเป็นของ ข้าพเจ้าแต่เดิมมา ก่อนที่ข้าพเจ้าได้รับราชสมบัติสืบสันตติวงศ์

ข้าพเจ้าไม่มีความประสังค์จะบังNAMEผู้หนึ่งผู้ใด ให้เป็นผู้รับราชสมบัติสืบสันตติวงศ์ ต่อไปตามที่ข้าพเจ้ามีสิทธิจะทำได้ตามกฎหมายเดียรบานาลว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์

อนึ่ง ข้าพเจ้าไม่มีความประสังค์ที่จะให้ผู้ใด ก่อการไม่สงบขึ้นในประเทศไทยเพื่อประโยชน์ ของข้าพเจ้า ถ้าหากมีคราวอ้างใช้นามของข้าพเจ้า พึงเข้าใจว่ามิได้เป็นไปโดยความยินยอมเห็นชอบ หรือความสนับสนุนของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้ามีความเสียใจเป็นอย่างยิ่งที่ไม่สามารถจะยังประழชีให้แก่ประชาชน และ ประเทศไทยเดียวของข้าพเจ้าต่อไปได้ตามความตั้งใจและความหวัง ซึ่งรับสืบท่องมาตั้งแต่บรรพบุรุษ คงได้แต่ตั้งสัตยอธิฐานขอให้ประเทศไทยมั่นคงได้ประสบความเจริญและขอประชาชนชาว สยามคงได้มีความสุขสนนา

(พระปรมາภิไชย) ประชาธิปก ปร.

วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477

เวลา 13 นาฬิกา 45 นาที